

A legrégibb magyar faluban.

— Szemlélődések a háborus Tápén. —

Ott állok „a világ közepén“, a tápéi öreg templom előtt, a tisztáson, melyet öskertnek neveznek, mivelhogy valaha temetőkert volt és innen nézegetem a nyári délutáni napmelegtől égő háborus magyar falut. A házak tája néma és mozdulatlan, az itatónál sovány gebék pihennek, gyerekek katonasapkában őrzik a lovat, a libát, a malacot, szőke akácok porosan alszanak, az árnyékos oldalon elvirult vadgesztenyefa meg egy kiszáradt másik, a mely feketén meged a reménytelenül forró kék ég. Egy áza prófétákozik még az élettel, de hiába.

Az öreg templomba térek, jó hűvös, homályos boltja alatt fehér és kék zászlók sokasága, mintha már megjöttek volna a csatából, a főoltáron *Szent Mihály* arkangyal, páncélosan tapodja a legyőzött Sántát, egészen művészi barokk kép ez a Tiepolo modorában, de egy előtte álló gyöngye gipszmunka majdnem elfödi és elrontja. Barokk angyal-szobrok mosolyogva tartják a sárga gyertyákat és egy szépséges parasztercu Szűz Mária kék selyemben szintén mosolyogva tartja egyszülött fiát, a kis magyar bambinót, akinek kezében egy arany kereszt úgy áll, mint valami drága, csillogó játékszer. Csöndes, boldog magyar falusi idill békéje lengi be a kicsike templomot, amely egykor a dömösi monostorhoz tartozott, ahol első Béla királyunkat a trónja eltemette. A főoltár háta mögött a kutató kéz nyomán éppen most bukkan elő a rózsaszín kereszt, az egykori püspöki kenet jele és öreg Dékány Pista bácsi is éppen most próbálja magyarázni, hogy hol volt az a kép a szentély mellett a falon, amelyet a kutatók keresnek egykori irások nyomán.

— Ugy vélem, hogy ott vót a nagy víz előtt, — mondja öreg Pista bácsi — bár hiszen Török Esvány jobban tudja, mer hogy ű irástudó embör, de magam is ugy vélek-szők rája!

— Azután milyen kép volt az, emberek voltak rajta?

— Ügön csak figurák, de inkább *szentök* — jelenti ki az öreg, — de nagyon rég vót az kéröm, akkor még deák vótam.

A szegedi festő megkísérli egy kis darabon lehántani a vakolatot, de sok eredmény nem jár a nyomában. Jó félóra mulva a szép csöndesen bámuló István bácsi megrázza bozontos üstökét, azután igen halkán megszólal ujfent.

— Ügön csak *rámás* kép vót az kéröm szépen! — jelenti ki szomorúan. E kései jelentésre azután abba hagyják a további kutatást és más oldalon próbálkoznak vele. Addig benéznek a sekrestyébe, ahol a szerelvények között a falon ott lóg a vadházasságban élők lajstroma is a minisztrások névjegyzéke mellett. Azután átmegek a tápéi trafikba, dohány, szivar ott se igen akad, de Lidi néni annál inkább tüzel a dolgok mai állapota miatt. Lidi néni ott ül a csengős boltajtó szögletében és kényleve szemléli bevonulását.

— Ezök az urak talán harangot hoztak? — mondja, elnézvé a torony irányában, a melyre éppen most telepedtek le a variak, ki tudja, miféle mezőkről érkezve meg.

— Hát elvitték a maguk harangjait is, néném? — mondom nyájasan Lidinek, aki szörnyen mérges, mert az egyik libapásztor kisasszony rosszul tette be az ajtót.

— Elvitték biz azt, hogy bolonduljon mög a dolguk egészen! — válaszol még mérgebben Lidi és ezzel a vitát meg az ajtót hirtelen bezárja.

A napot ugyancsak tartogatják még a tápéi tótok a kékellő firmamentumon, magam a bodzafa alatt nézem a végtelen falusi idillt, mellettem egy nagyon öreg szegény ember, aki nyugalmasan pipál. Mondom neki, hogy ez öskert volt biztosan, ez a gyér füvel benőtt tisztásfele itt a templom körül. A pipás ember is ugy véli és emlékezik rá,

hogy *agykoponyákat* is találtak erre nemrégiben. Kérdelem tőle, milyen idős, bácsi? mire ő azt válaszolja, hogy az öreg Kossuth idejéből való, emlékszik még valamelyest a revolúcióra, meg a *nagy vízre*, de bizony évszámot nem tudna mondani. Ezek a falusi öregek vagy nagyon szemérmesek az évek dolgában, vagy igen feledékenyek. Pista bácsi például hetvenkilencnek véli magát, a felesége ötvenkilencnek mondja, testvérek között is megérhetett már nyolcvankilencet. Tápén egy kicsit áll az idő, itt még ma is az a nyugalom van, ami hosszú magyar századokon keresztül meghagyta ezt a legrégibb nevű falunkat nádfelelesnek és kákafonónak, csak éppen hogy a fiatalok bevonultak, a szép lányok magukra maradtak, meg a harangot elvitték a zömök kis toronyból.

Alkonyodni kezd végre, a fekete reverendás, fehéringes nepomuki Szent János egykedvűen örködik a főtéren, az itató előtt, lenn a Tisza partján, a füzesek tövében már kászolódik az este, az egyik ház tiszta szobá-

jában Heller Ödön friss képeit nézegetjük. Az egyikén csitri lányok táncolnak tarka koszoruban, a másikon megint csak öreg Pista bácsi ballag alázatos főhajtással vasárnapi misére. Kérdelem az agg harcost, mit szól a képmásához. Ő szó helyett csak mosolyog a bajusz meg a pipa mögött, de az élete párja élénken válaszol helyette:

— Ügön eltalálta a *Heller* ur, de teccik is a Pistának nagyon.

A Pista még szemérmesebben áll a benyilóban, mint akit tetten értek.

— Hát aztán szeret-e kend élni? — kérdezi tőle valaki hirtelenül, vallatóan.

A mi embörünk elmélázik a megörökített másán, mint aki az árnyékát akarja megfogni végre, azután lassu cimbalomhangon mondogatja:

— Biz én mán öleget éltem, kéröm! Én mán csak ugy *figurázok* itten!

Aki a Kossuthot is megérte, meg a nagy vizet is, az csak ugy figurázik már errefelé. Mély és komoly magyar bölcseség szénaillata terieng ebben az öreg faluban és nagy, ki-mondhatatlan, árva szomorúság az Ur 1918-ik esztendejében.

Juhász Gyula.

Megszavazták a hat elemít.

— Falussy indítványát elvetették. — Wekerle új javaslata a nők választójogáról. — A képviselőház ülése. —

(Budapesti tudósítók telefonjelentése.)

A képviselőház pénteki ülését 11 órakor nyitotta meg Szász Károly elnök. A választójogi javaslat részletes vitáját folytatták. Az összeférhetetlenségi állandó bizottság helyettes elnökének megválasztották Balogh Jenőt.

(A második szakasz.)

A napirendhez elsőnek *Platthy* György szólalt fel. Pártja, a Bizony-párt, az általános yitában nem vett részt, mert — amint kiderült — a kapacitációnak ugy sem lett volna eredménye. A törvényjavaslatért, a mely, mint a miniszterelnök mondta, senkinek az álláspontjával sem egyezik, a kormányt terheli a felelősség, de a tényleges felelősség a munkapárté, amely a javaslatot törvényerőre emeli. Semmi körülmények között sem járul hozzá a hatelemis jogcímhez és indítványozza, hogy a második szakasz első pontja helyére a következő szöveget tegyék: Választó az, aki az elemi népiskola négy osztályát elvégzi, vagy magyarul írni-olvasni tud.

Létay Ernő javasolja, hogy választójogot kapjanak, akik arany, ezüst éremtulajdonosok, az ellenség előtt megsebesültek, megrokkantak.

(Félórás szünet.)

Csermák Ernő és *Kovácsy* Kálmán után az elnök félegykor öt perc szünetet ad. A szünet azonban félóránál tovább tartott, mivel a munkapártiak csekély számmal voltak jelen. A szünet alatt a folyosó rendkívül élénk volt. A vezető politikusokat nagy gyűrű vette körül. Tisza, Teleszky a munkapárti hallgatóságnak magyaráz. *Wekerle* Károlyival, *Batthyányival* tárgyal a módosításokról. *Andrássy* a női választójogi mozgalom vezérével beszélget. Egy óra után a képviselők betódulnak a terembe. Elnök nagy feszültségben megnyitja az ülést.

Wekerle kijelenti, hogy a szavazás előtt ki akar térni néhány részletre. Bár lényegesnek tartja a katonai jogcímét, a megegyezés kedvéért *hozzájárul annak eljuttatásához*. A négy elemire vonatkozó álláspontját azonban *fenntartja*. A négy elemi jogcímének elfogadása lényeges a jogkiterjesztés szempontjából, épügy, mint a magyar nép elemi képzettségének szempontjából. Apponyival megvizsgálták, hogyan lehetne a hat elemít általánossá tenni a népoktatásban, de kiderült, hogy *tízéves* rendkívül költséges munkára lenne szükség, hogy általánossá tegyék a hat

elemi népiskolát. Hozzájárul ahoz, hogy *Falussy* indítványát, mint különös kelléket beilleszkék a második szakaszba. Ez lenne honorálása a magyar nyelvnek is. Hozzájárul *Platthynak* a nyolcholdasok választói jogcíméhez.

(Viharos szavazás.)

Ezután az elnök jelentette, hogy a második szakaszhoz tizenhat módosítványt, illetve indítványt nyújtottak be, majd elrendeli a szavazást. A képviselőház óriási többséggel *Wekerle* és a kormány tagjaival együtt a javaslat második pontját a bizottság által végzett módosítással, vagyis *a hat elemivel* szavazta meg.

Majd *Falussy* különvéleményének megszavazására került a sor, amely négy elemi akart magyarul írni-olvasással. Mikor a szavazás megkezdődött *Falussy* indítványáról, *Wekerle*, a kormánypárt legnagyobb része, a Károlyi-párt és az egész baloldal igennel szavaz, a munkapárt nemmel. Nagy meglepetést kelt, hogy *Sérényi* Béla nemmel szavaz. Amikor Tisza kimondja a nemet, nagy zaj támad. A baloldal abugolja Tiszát, a munkapárt éljenzi. Azt kiabálják a baloldalon, hogy leszavazzák a megegyezést. *Desbordes*, Ernő, aki *Falussyt* megelőzőleg ugyan-ezt az indítványt terjesztette elő, leszavazza az indítványt. (Gunyós nevetés a baloldalon.)

Balla Aladár: Krajcáros komédia!

Herczeg Ferenc szintén nemmel szavaz. (Felkiáltások a baloldalon: Magyar író!) — *Kozma* Andor nemmel szavaz.

Huszár Károlyi felé kiáltja: Koboz krónikája! Amikor *Mangra* Vazul is nemmel szavaz, megint óriási zaj tör ki a baloldalon.

Sümei Vilmos: Szavazati jogot sem adnék neki. Memorandista! *Návay* Lajos igennel szavaz. A baloldal megéljenzi.

A szavazás befejezése után az elnök az ülést felfüggeszti. Szünet után az elnök kihirdeti a névszerinti szavazás eredményét. *Falussy* Árpád indítványát elfogadták 77-en és ellenszavaztak 97-en. (Nagy zaj.)

Sümei Vilmos: Örök gyalázata ez a magyar parlamentnek, hogy a magyar nyelvet leszavazzák. (Állandó zaj.) Felkiáltások a baloldalon: Gyalázat a magyar nyelv ellen! *Sümei*: Az egyik Oláhországot, a másik Németországot akar belőlünk csinálni! (Tartós nagy zaj.) *Batthyány* Tivadar indítványát a munkapárt *Kovácsy* Kálmánéval együtt elveti. *Jánossy* Zoltán és *Csermák*